Nr. 22 1938 m. rugsėjo 30 d. I metai.

VARPELIS

„AIDO“ PRIEDAS VAIKAMS

RUDENS DIENOS

Ateina jau šaltos ir liūdnosios dienos,
Ant ežero šelsta skaidrusis vanduo,
Laukuose pagelto žolelė, rugienos,
Atslenka jau nykus ir šaltas ruduo.

Jau girioj nečiulba linksmieji paukšteliai,
Vėjelis nuo medžių jau drasko lapus,
Nuvyto, nudžiūvo gėlelių žiedeliai, —
Ir vasaros nyksta vaizdelis gražus.

Taip liūdna, negera visiems ant krūtinės,
Taip gaila, oi gaila gražiųjų dienų,
Linksmųjų sparnuočių, saulutės auksinės,
Žavios vasarėlės — motutės žiedų!

Tėvynei

Dėl brangios tėvynės,
Dėl gimtos šalelės
Pasiryžom dirbti
Mes, maži vaikeliai.

Milžinais mes būsim,
Didvyriais užaugsim,
Savo tėviškėlę
Į laimužę trauksim.

Mes dainas išausim
Iš žodžių auksinių, —
Viską paaukosim
Savajai gimtinei.

R. Guobys.

Aš ir vaikai

(Šunelio pasakojimas).

Žmonių yra visokių: mažų ir didelių, senų ir jaunų, gerų ir blogų. Seni ir dideli žmonės dažniausiai geri, bet jauni ir maži — blogi. Ypač pikti tie vaikai, kurie avi kelnes ir kuriuos visi berniokais vadina. Jie nuolat nešiojasi kišeniuose akmenų, kartais svaidykles, rankose sūkaliuoja lazdagalius. Jie neduoda ramumo nė vienam šuneliui, net ir geriausiam. Kai jie eina keliu klykdami ir šūkaudami, — tuomet saugokis, geriausiai slėpkis už vartų. Kai užsižiopsai, jie pribėgę lazda kyšters į dantis, akmeniu svies į šoną, ar koja spirs pasturgalin. Pikti ir negeri berniokai!

Kartą aš gulėjau išsitiesęs prie savųjų vartų. Ėjo šalia kaimyno sūnus Adomėlis. Išdykęs tai buvo vaikas! Jis niekuomet nepraeis šalia, manęs neužkabinęs. Ir dabar jis kyšterėjo lazdą man į pat snukį. Aš supykau, pašokau, stvėriau už lazdos galo ir laikau. O jis, aitvaras, juokiasi iš mano urzgimo. Jis staiga ištraukė lazdą, net man dantys suskaudėjo, — ir drožė ja man per strėnas. Suunksčiau aš garsiai, dar labiau susierzinau. — „Kas bus, tas bus“, — pamaniau: — „bet aš tave, vėjavaiki, pamokinsiu.“ Šokau aš prie Adomėlio, kuris bėgo nuo manęs, ir čiupt jį dantimis už kelnių.

— Ajajai! — suriko jis ir dar smarkiau pasileido bėgti. O jo kelnės tik drrrr, — ir man snukyje liko didelis jų lopas,

Bėga Adomėlis namo rėkdamas, vaitodamas. Išbėgo iš namų jo motina, pastvėrė jį už rankų ir ramina.

— Uuūū... maaamyyyte!— šaukia jis krupčiodamas. — Mane Murziukas užpuolė, įkąsti norėjo, kelnaites suplėšė... Uuūū...

— Cit, balandėli! Cit, neverk! Aš tam šunpalaikiui šonus rykšte suraižysiu, — sako Adomėlio motina, besivesdama jį per kiemą.

Adomėlio žliumbimą išgirdo ir mano šeimininkas. Jis išėjo pasižiūrėti, kas čia nepaprasto atsitiko. Aš tuojau pripuoliau prie jo ir pradėjau gerintis. Pribėgo ir Adomėlio motina. Ji ėmė įrodinėti mano šeimininkui, kaip aš negerai pasielgiau su jos išdykėliu. Šeimininkas jau buvo užsimojęs pliekti mane, bet netoli buvęs ir visa matęs kitas kaimynas Jokūbas sulaikė jo ranką.

— Nemušk Murzelio, — tarė jis. Šuo nekaltas, be reikalo Adomėlio nepuolė. Adomėlis rėžė jį lazda ir už tai gavo. Tegul kitą kartą neerzina šunų.

Mano šeimininko ranka lėtai nusileido, rykštė manęs nė nepalietė. Adomėlio motina taip pat nurimo, Adomėlis nutilo.

— Gerai sako dėdė Jokūbas, — tarė, pagaliau, ir Adomėlio motina. — Šunų nereikia erzinti, jie gali ir skaudžiai įkąsti...

Visi išsiskirstėme. Aš nuėjau ir atsiguliau savo ląston.

Nuo to laiko Adomėlis manęs niekuomet jau nebeerzino.

V. B.

Skambink, „Varpeli"!

Skambink, „Varpeli",
Mūsų žemelėj,
Žadink iš miego
Mažą vaikelį.

Skambink, „Varpeli",
Ankstų rytelį,
Žadink vaikutį
Dirbti darbelį.

Skambink, „Varpeli",
Po visą šalį,
Palinksmink vargšą
Ir našlaitėlį.

V. Navackas.

Pasilikusi kregždutė

Kaip dabar atsimenu tą rudenį.

Buvo vėlyvas ruduo. Per kiauras dienas ir naktis krito darganos. Laukuose nesimatė nė vieno gyvo sutvėrimo. Visi buvo pasislėpę nuo šlapio ir nemalonaus rudens oro.

Aš ėjau per daržus pas draugą ruošti pamokų. Bebėgdamas per sodą, staiga pamačiau tupinčią ant kriaušės šakos liūdną kregždutę. Ji buvo susitraukusi, mažutė, jos kūnelis virpėjo. Pradėjau artintis prie jos. Maniau, kad ji bus užsnūdusi, ir aš ją galėsiu paimti ranka. Kai arčiau priėjau prie jos, ji pajudėjo, suplasnojo sparneliais ir nutūpė ant tako, nukloto geltonais lapais. Pribėgau ir pakėliau ją. O ji tokia švelnutė, tokia meilutė...

— Kregždute mieloji, kas tau yra? Kodėl neskrendi į šiltus kraštus? Kodėl nebėgi nuo negailestingosios, šaltos žiemos? Sakyk!

Nieko neatsakė man nelaimingoji kregždutė. Supratau, kad ji negali taip skraidyti, kaip skraido jos draugės: jos sparnelis buvo palaužtas.

Paėmiau nelaimingąjį paukštelį ir parsinešiau namo. Per visą žiemužę aš ją lesinau ir globojau. Apsiprato kregždutė pas mane, jos sparnelis pagijo, pradėjo po pirkią skraidyti.

Atėjo pavasaris. Kaskart darėsi šilčiau ir šilčiau. Mano kregždutė pradėjo nerimti, trokšti laisvės.

— Palauk, kregždute, palauk, brangioji! — pasakiau jai. — Štai ateis šiltesnis pavasaris, aš tave išleisiu. Tu būsi laisva, vėl sukrausi lizdelį po mūsų stogu ir raminsi mus sunkiose gyvenimo valandose... Tik turėk kantrybės!

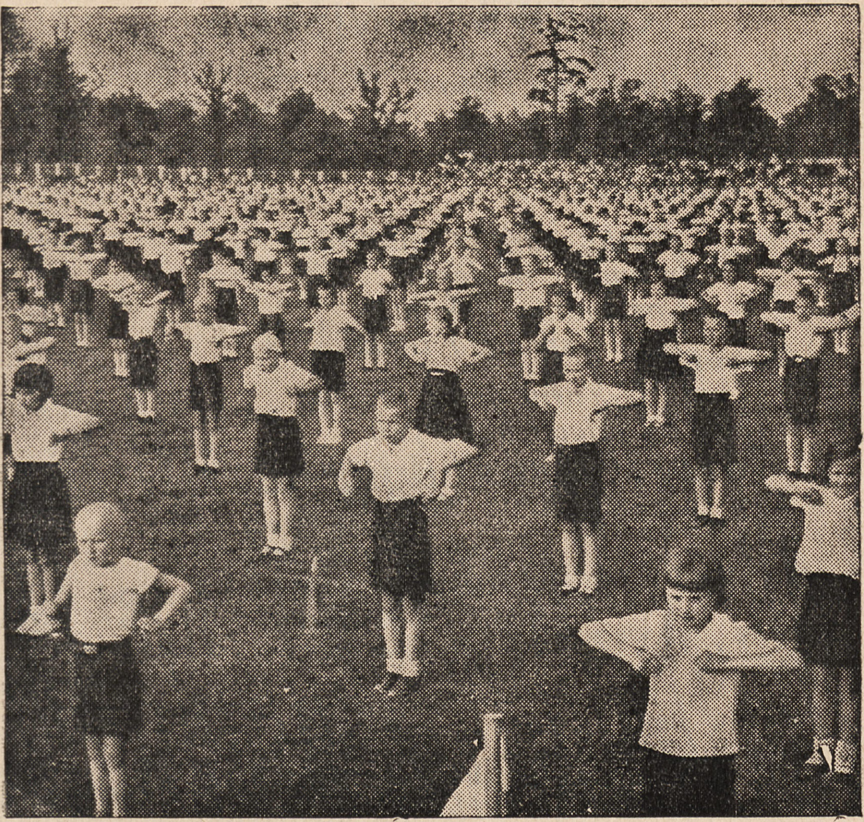
Ir aš išleidau kregždutę, kai jos draugės parskrido.

Kaip dabar atmenu tą pavasarį, kada aš ją išleidau, ir tą rudenį, kada aš ją vieną radau...

V. Kuolaitis.

Pasakysiu pasakutę:
Rūkė kiškutis pypkutę;
Sprakt — iššoko žarijutė,
Ir sudegė pasakutė.

A. Matulaitytė.

Mūsų broliukai Kaune moka sportuotis

Čia eželė...

Čia eželė,
Ten ežele —
Puikiai sutaisytos —
Čia ropelės
Ten morkelės,
Kaip kokios panytės.

Štai krapučiai
Ir žirnučiai,
Puošnios aguonėlės:
Aukštos, žemos,
Jaunos, senos, —
Supa jas vėjelis.

Mūs panaitės
Aguonaitės
Barasi, linguoja:
— Aš aukštesnė...
— Aš gražesnė...
Girtis nenustoja.

— Bartis liaukit, —
Krapas šaukia:
— Iš to nebus nieko,
Nes Marelė
Aguonėles
Lygiai visas mėgsta.

K. Tėma.

GAIDYS IR VIŠTOS

Vaikšto kieme vištos,
O tarp jų gaidys,
Vaikšto pasišiaušęs
Ir didžiojas vis:

„Turiu margas plunksnas
Ir snapą nemenką,
Kas manęs neklauso,
Tam į sprandą tenka.

„Turiu gražų balsą,
Giedu kakaryku,
Prašau eit iš kiemo,
Jei kam nepatiko.

„Margis manęs bijo
Ir Rainutis jau
Bėga į pastogę,
Kai tik pamatau.

Taip gaidys nuo ryto
Ir per kiaurą dieną
Vaikšto pasišiaušęs,
Mokina kiekvieną.

R. Guobys.

Šešėlio išsigando

Vienos motinos dukrelė, penkiolikos metų mergaitė, sutemus išėjo vandens iš šulinio parnešti. Buvo mėnesiena.

Mergaitė prikabino prie svirties galo kibirą ir paleido šulinin. Kito svirties galo šešėlis nubėgo tolyn. Kai pasėmė kibirą ir ėmė traukti, tas šešėlis pradėjo bėgti artyn.

Mergaitė labai išsigando, paleido kibirą šulinin ir verkdama parbėgo trobon. Kai ji papasakojo, ko ji nusigando, namiškiai tik pasijuokė. Mergaitei po to buvo labai nesmagu.

Sudie paukšteliams

Jau ir vėl, mieli paukšteliai,
Jūs paliekat mūsų šalį!
Ir išskrendat, išplasnojat
Užu girių, už marelių!

Taip graudu su jumis skirtis!
Ir giružės skundas girdis, —
Skundžias, rudenėlį peikia,
Kam jis paukštelius išvaikė.

Ir ne vienai tik girelei, —
Daug kam, daug kam, širdį gelia!
Jau ir vėjai pikti purtos,
Po gamtužę, ką apkurtus...

V. Kuolaitis.

Perkūno globojamoj žemėj

(Apysaka iš garbingos Lietuvos praeities).

Tuo tarpu Vigirdukas pasuko į miško kraštą. Jo laimei, netoliese vėl matėsi miškas. Leidosi bėgti per laukus.

— Perkūne, saugok mane! – vėl sušnibždėjo pasiekęs mišką Vigirdukas. Atsigūžė. Antrame miško gale pasirodė vienas, po to antras ir trečias raitelis.

Vigirdukas nesnaudė. Jis vėl puolė į tankumynę ir sukruvintom rankom skynė sau kelią.

Staiga medžiai ėmė retėti, ir... Vigirdukas įklimpo į purvą. Tik dabar pamatė, kad pribėgo pelkes, kuriose augo išsimėtę medžiai.

Delsti nebuvo ko. Šoko prie vieno kupsto, nuo jo ant antro, trečio, ketvirto ir čia pamatė, kad jis kito peršokti nebegalės. Šoko tiesiog į vandenį. Iki pusės pasinėrė į dumblą, bet spėjo nusigriebti už kito kupsto žolės ir kelionė vyko toliau.

Užpakalyje vėl pasigirdo balsai, ir kažkas smarkiai nusikeikė. Kryžiuočiai sustabdė arklius ir įbedė rūsčius žvilgsnius į netoli esantį Vigirduką, kuris tačiau bijojo atsigręžti, bijojo pamatyti vyrus, kurie nori jį sugauti.

— Neleist jam pasprukti, užmušti! — sušuko grieždamas dantimis fon Rilke.

Pirmoji strėlė pralėkė pro Vigirduką ir įstrigo kupstan, į kurį jis taikėsi šokti. Po to antra, trečia... irgi pro šalį. Pagaliau, nusiėmė lanką pats Rilke. Ilgai taikė į tolstantį Vigirduką. Paleido. Nulėkė strėlė ir... įstrigo į petį.

— Perkūne!. ir Vigirdukas sudribo.

Kryžiuočių veiduose pasirodė žiauri šypsena. Jie ruošėsi užsidėti lankus, bet... Netikėjo savo akimis, kai pamatė, kad Vigirdukas ištraukė iš peties strėlę ir šoko į kitą krūmą.

Kol kryžiuočiai atsipeikėjo ir paleido tikrą strėlių lietų, Vigirdukas buvo gerokai nutolęs, o strėlės smėgo į krūmus, ar į medžius.

Vigirdukas paspruko. Jis nejautė jokio skausmo, nejautė, kad kraujas sruvena per sudraskytus marškinius, nejautė nieko... tik bėgo, bėgo.

Baigėsi pelkės, o neužilgo ir pats

miškas. Vigirdukas išvydo kelias sodybas. Sukaupęs jėgas pasiekė pirmąją. Prie vartų stovėjęs augalotas vyras nustebo pamatęs keistą, apiplyšusį, kruviną svečią.

Vigirdukas puolė prie jo ir sudribo jo glėbyje.

— Vigirdai, tai tu! — sušuko nustebęs vyras.

— Dėde, dėdul!.. mane vijo, norėjo... užmušti, tokie vyrai... vyrai!..

— Vigirdai, kas tau yra?!

— Baisūs vyrai.., su arkliais... dėde, jie geležinius gobtuvus ant galvų turi... ir... ir... juodus kryžius ant apsiaustų...

– Vigirdai, Vigirdėli, sakyk, kur jie?

— ...Anapus... pelkių. Dėde, jie norėjo mane... mane už... mušti. Man, dėde... taip bloga... gal mirsiu. Perkūne!..

Ir Vigirduko galva nusviro ant dėdės kelių.

* * *

Besileidžiančios saulutės raudoni spinduliai tyliame kaime išvydo ligšiol nematytą vaizdą. Niekur nebuvo girdima dainų, kurios čia skambėdavo vakarais, nesimatė krykštaujančių vaikų bei moterų. Visur slankiojo tylūs, ginkluoti vyrai.

Vienas, įlipęs į milžiniško ąžuoto viršūnę, nuolat žvelgė į pietus.

— Ei, Gailuti, ar nesimato nieko?! — pasigirdo balsas iš apačios.

— Ne! — suskambėjo trumpas atsakas.

— Negrįžta Sunigaila, gal su kryžiuočiais susitiko... Turi jau grįžti su Paraisčio vyrais. Mes be jų vargiai su jais apsidirbsime! — nerimo Vainoras.

— Vainorai! — pasigirdo balsas iš ąžuolo.

— Kas? — nė nepajudėjęs užklausė Vainoras.

— Pamiškėje raitelis... Aha, matau ir antrą! Štai ir trečias! Vaino rai, visas būrys. Tai jie!

Visai netoli pasigirdo antras balsas.

— Kryžiuočiai! Kryžiuočiai!

Šie žodžiai žaibo greitumu pasklido po sodžių. Beregint susirinko ginkluotieji vyrai ir ramiu žvilgsniu sekė artėjančius priešus, kurie, matyt, visai nejautė, kad jų čia laukia šiokios tokios „vaišės".

— Trisdešimt trys, trisdešimt keturi, trisdešimt penki... baigė skaičiuoti Mantautas. — O mūsų tik šešiolika. Vyrai, laikykimės. Pirmiau strėlėmis pasveikinkim, o po t·, jei negrįš, iš kur atėję, — kalavijais.

Už minutės kaimas atrodė kaip išmiręs.

Kryžiuočiai artėjo.

— Ha, kodėl nusimato nė vieno pagonies? Mano kalavijas trokšta jų kraujo! — sušuko Ulrichas.

— Gal jie jau miega! — ironiškai nutęsė fon Rilke.

Sodybos buvo čia pat.

— Po velnių, nieko nesimato, negi...

Nespėjo baigti žodžių, kaip strėlė, lyg iš dangaus atlėkusi, įsmigo į Ulricho krūtinę. Šis, nė žodžio nepasakęs, nuvirto nuo arklio.

— Dieve, jie mus ant pliko lauko, kaip kiškius, iššaudys. Į kaimą! — suriko fon Rilke ir paspaudė arklio šonus pentinais. Neatsiliko ir kiti. Vėl kelios strėlės atkeliavo, vėl vienas kryžiuotis nugriuvo nuo arklio ir pasiliko begulįs lauke.

Jis savo tuščio pilvo nepasotina gardžia žemaičių duona...

— Atgal! atgal! — sušuko Rilke ir pasuko arklį.

— Kaip tai? Mes turime pagonims nusileisti! — griežė dantimis Alfredas, bet atlėkusi strėlė pervėrė kiaurai jam petį.

Jis nesulauks to laiko, kada žemaičiai bus kryžiuočių pavergti...

Kryžiuočiai puolė atgal į mišką, bet tuo pačiu laiku iš miško išjojo Paraisčio vyrai su Sunigaila priekyje.

— Prakeikimas! — sušuko fon Rilke ir puolė Sunigailą, kuris tačiau spėjo pasitraukti į šalį ir kirto iš šono Rilkei smarkų smūgį. Šalmas, lyg medinis puodas, persiskyrė ir Rilke nudribo nuo arklio.

Puolė ant kryžeivių ir kiti. Vėl keli kryžeiviai nusirito nuo arklių, tačiau žuvo ir vienas paraistietis.

Pagaliau, kryžiuočiams pasisekė prasiveržti ir, kiek tik jų arkliai įsteigė bėgti, leidosi tuo keliu, kuriuo atvyko.

Lietuviai puolė ant žemės.

— Perkūne, tu mus globojai ir globoji! Tuos, kurie mums neša kitus Dievus, tu žudai! Mes tau, Perkūne, būsime už tai dėkingi iki mirties! — sušuko Sunigaila.

* * *

Vakaras. Miške dėdė laiko Vigirduką ant rankų.

— Dėde, man taip negera...

— Nebijok, Vigirdėli, tu gyvensi.

— Ne, dėdulė, aš blogai jaučiuosi. Petys tas... O tų vyrų baisių nėra?

— Ne, Vigirdėli, mes juos išvysime.

— O jie negrįš.

— Ne, Vigirdėli.

— Kaip gerai, dėdule, kad jie nemindžios Perkūno globojamos žemelės. Dėduli, leisk man nors paskutinį kartą pažvelgti į besileidžiančią saulutę.

Mantautas pakėlė Vigirduką.

— Kaip graži mūsų Lietuva! — sušuko jis. — Aš dabar nebijau mirti.

— Vigirdėli, tu pasveiksi, eisi kariauti su kryžiuočiais.

— Ne, dėduli, lai kariauja kiti mano .. draugai. Aš... aš... Perkūne!..

Jo galvutė nusviro. Veidas sustingo.

Jis mirė. Mirė dėl Perkūno globojamos žemės!

Jo veide buvo šypsena. Jis džiaugėsi mirdamas, kad nėra tų vyrų, baisių vyrų, Perkūno globojamoj žemėje.

Jonas Mackevičius.

1938.IX.14 d. Ukmergė.

---

* * *

Aš padirbsiu tau, sesele,
Dailias liepos stakles, —
Lai jos skamba mūsų grįčioj,
Kaip vaidilos kanklės.

Tu išausk man, seserėle,
Rausvo šilko juostą:
Žaliom rūtų šakutėlėm,
Geltonais žiedeliais.

A. Panavas.

Suplyšo luobelis

Vakarai darosi jau šalti. Basom kojom nė nemėgink per rasą eiti, kai tik nusileidžia saulė. Dangus nuolatos žvaigždėtas, vėjo kaip ir nėr. Tik darželiuose gėlės kasdieną galveles nuleidžia žemyn jau nebepakeldamos daugiau. Medžių lapai gelsta kasdieną labiau ir labiau.

Dienomis laukai pilni voratinklių. Vyresnieji, daugiau patyrimo turį, kalba, kad giedra ilgai dar būsianti. Saulė, kai įkaitina, net prakaitu veidą aptaško. Atsikvėpti net negalima. Tik vis, jau ne tas karštis, kuris pavasarį buvo, ne tie spinduliai. Debesėlis kyšters — ir nėra karščio. Ir atvėso oras.

Rytais visai kita gamta, kiti gyvuliai ir žmonės. Būdavo, iš pat Zaros šoka visi iš miego, skuba, lekia galvotrūkčiais. Dabar, nerangumo kailiniais apsivilkę, vos-vos tebepasivelka. Per laukus bėga ir bėga nesibaigdamos ūkanos. Pamink kur žolę basa koja, tuoj pajusi šaltus ledų grūdelius.

Daugely kluonų, girdėti, klega ir žvanga kuliamosios mašinos. Kalbama: geriausis kūlaties metas atėjęs. Gaidys, kur ant tvoros užsiritęs, kad užgieda—per mylią kokią gal girdėt jo balsas. Taip tose ūkanose, sako, toli einąs.

Baigėsi uogos, grybai ir kita. Obuoliai ir kriaušės išnyko iš sodų. Laukai nupliko, tik rugių želmenis kiškiams ilgaausiams tamsiomis rudens naktimis graužti palikdami. Daržuose dar renkami burokai ir morkos, kertami kopūstai — bijomasi, kad po pirmų šalnų nekyštertų didesnis gruodelis. Tada žemė tik dunda kaip svirno grindys apsiavusiam vaikščiojant, o kai atšyla — tikra gleizė — nė neiti nesinori.

Smėlėtose vietose, kur tarp pušynų, ar kirtimuose ruduoja dar vėlyvių grikių plotai. Sakytum, laukia, kada ateis prie jų rovėjos ir nukupsčiuos nulinkčiuos iki stabarėlio. Visi jau šalnos pakąsti, atrodo, net dreba po nakties, šiltesnio apkloto miegui neturėję.

*

Elenytė su Jurgiuku ištraukė iš pašalio luobo gabalą ir nudardeno su juo užkluonėn. Bailiai žvalgėsi, kiek prisigūžę, lyg bijodami, kad kas namiškių nepamatytų jų. Pašlaitėje buvo lygios nuotakos juosta, per rudenį karvių ir avelių juodai išgraužta, bet dar plonyte vejele atžėlusi, nes, rugius užsėjus, keltavos jon neįeina. Toliau palobėj buvo rūkuose paskendusi pieva.

Padėjo jie luobą ant žemės, susėdo abudu ant jo ir pradžioj dar kojomis pasispirdami, o vėliau jau ir be to, visu smagumu lėkė į pakalnę. Jurgiukas sėdėjo priekyje, kojas aukštai užrietęs, luobo galą rankose laikydamas, o Elenytė už jo apkabinusi jo kaklą ir susikrovusi kojas ant luobo. Pievon nulėkė net į pačią beveik šlapumą. Elenytė patylomis kuždėjo, kad kas nors namiškių neišgirstų:

— Laikyk, laikyk! Sušlapsim.

— Stok! — Vienu kartu pastatė Jurgiukas kojas ant žemės ir sulaikė.

Abudu juokėsi. Buvo patenkinti pirmu laimingu nuvažiavimu.

Jurgiukas tempė kalnan luobą, o Elenytė ejo pati viena, vos beįstengdama užkopti. Medinės jos klumpės, kuriomis buvo apsiavusi, lapatavo ant laibų kojų, kiekvienu kartu nukristi besiruošdamos. Ne savom klumpėm jinai buvo įsikišusi, savų dar neturi. Sugriebė pasitaikiusias kampe, išsinešė net

šonan kluono, tada tik įsikišė josna ir pastebėjo, kad vos-vos eit gali.

Abudu iškaitę, sušilę atkopė vėl ton vieton, iš kurios pirmą syk važiavo. Susėdo ant luobo. Jurgiukas dabar visai kitaip susitvarkė. Luobo galą užrietė aukščiau, kojomis įsispyrė į įšrietimo vidų. Atrodė tikriausiomis rogutėmis važiuoja. Elenytė vėl taip pat susikuprinusi apkabino jo kaklą, ir nušvilpė abu pakalnėn. Ilgai jie taip važinėjo.

— Ai, ai, — tu vėl šlapumon,— stabdė Elenytė.

— Eik tu.

— Aš seniai šlapias.

Pasikelia juodu ir mato, kad luobe išsėdėtos dvi skylės.

— Kad jį kur galas,—nusprendžia Jurgiukas.

— Einam namo — man šalta,— veda jį Elenytė.

Luobą palikę pievoje, abudu bėgte užbėga prieš kalną. Už jų lieka balta nuo ūkanos ir nuo šalnos pieva.

— Ir dangčiai balti, — pamato Jurgiukas kluono stogą.

— Šalta,—pasako Elenytė.

Jos veideliai pabalę, lūpytės mėlynos, rankelės sukrupusios. Susirietusi, įsitraukusi į motinos skarą dziubena paskui Jurgiuką.

Nuo pirkios skrinda kepamos duonos kvapas. Jų taip ilgai važinėta. Paliko dar nekurtą krosnį. Motina dar tik duoną minkė. O juos išsiuntė lapų parinkti. Siuntė tik Jurgiuką, bet ir Elenytė išsivogė.

— Jūs šitaip lapus nešate, — patiko juos motina.

Abudu pribėgo prie jos, įkibo vienas už vienos, kitas už kitos rankos ir bučiavo sušutusiomis lūpomis.

— Sušaltumėte kur besibastydami,— jau daug švelniau pasakė.

Abu užlipo ant krosnies ir šildėsi.

— Lipkite žemėn — galvas sugaus, — tarė motina.

Juodu nulipo. Stengėsi, kad motina nepamatytų, jog abu sušlapę, todėl prisimygę į sieną ėjo užstalėn.

— Užvalgykit kiek,— įpykusi atnešė raštynos ir padėjo po keletą bulvių.

*

Kai juodu atsikėlė nuo stalo, motina rado suole dvi šlapias dėmes.

— Pasirodykite, — paėmė už rankos vieną ir kitą, — kur sušlapote?

Jie abu tylėjo.

— Nemušiu, pasakykite.

— Važiavome...

— Ak, jūs! Persivilkite tuoj man! Aš žiūriu—vis kosti ir kosti. Tai jau ne pirmoji. Tėvas sakė — visa užukluonė kuo tai nušliūžėta.

— Mes daugiau nevažiuosime, suplyšo luobelis.

— Ir dėkui Dievui. *r.*

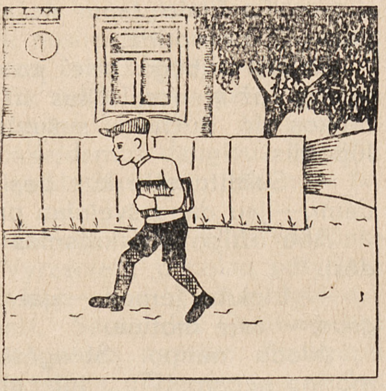
Į saulutę

Bėkim, skriskim į saulutę,
Į padanges, ten aukštai!
Ir prašykim spindulėlį,
Kad jis šviestų dar ilgai.

Bėkim, bėkim, bernužėliai
Ir mergaitės, čia kartu!
Kai sugausime saulutę,
Vėl bus žaisti mums smagu.

J. Žižmaitis

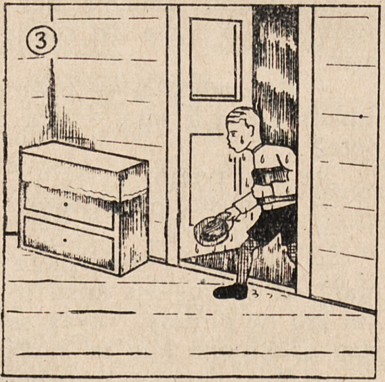
SVEIKATA—DIDŽIAUSIAS TURTAS

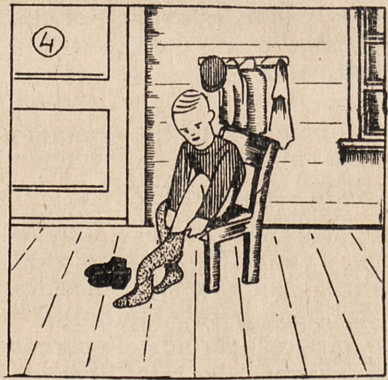

Eina iš mokyklos Tadas
Į mieluosius namučius.
Kely staiga, netikėtai
Niauktis pradeda dangus.

Ir po trumpos valandėlės
Krinta jau lietaus lašai,
O Tadukas skuba, bėga,
Kad pasiekt veikiau namai.

Tačiau, nors ir greit jis bėgo,
Šlapias pasiekė namus.
Pirkioj būdams, tuoj nuo savęs
Šlapius meta drabužius,

Keičia kojines, kurpaites...
Žodžiu, elgias vyras mūs,
Kad netektų persišaldyt
Ir patirt ligos vargus.

Iš čia seka pamokėlė:
Didis turtas — sveikata,
Tat, vaikučiai, brangūs, mieli,
Sergėkit ją visada.

Dovydas Livingstonas

Daug amžių prabėgo ir daug reikėjo pasidarbuoti, kol buvo ištirtos Azija, Amerika ir Australija. Dar sunkiau buvo keliautojams ir tyrinėtojams Afrikoje.

Nežmoniški karščiai, milžiniški, vos žvėrims tepareinami miškai, plėšrūs žvėrys, nuodingosios gyvatės, smaugliai, dykumos be vandens ir augmenijos ir nevaišingi kiekvieną ateivį su ginklu sutinką gyventojai buvo didžiausiomis drąsuoliui tyrinėtojui kliūtimis.

Senais laikais buvo prekiaujama vergais. Amerikos medvilnės augintojai siųsdavo Afrikon laivus. Jų įgulos medžiodavo ir gaudydavo negrus. Ir kai laivas būdavo pilnas, plaukdavo vergų pirkliai su savo preke į Ameriką, kad su dideliu pelnu galėtų parduoti Afrikos tyrumų sūnus sunkion vergijon. Tad nenuostabu, kad negrai nedarė skirtumo tarp niekšo vergų pirklio ir kilnaus, pasiaukojusio

Dovydas Livingstonas.

mokslui tyrinėtojo - keliauninko. Jie visus su ginklu rankose sutikdavo. Daug pirmųjų keliauninkų žuvo Afrikoje.

Vienas didžiausių keliautojų po Afriką buvo Dovydas Livingstonas. Jis pirmas išvaikščiojo Afriką skersai ir išilgai.

Viso keliavo jis po Afriką trisdešimt metų. Livingstonas atvažiavo jon jaunas, mirė paslaptingose džiunglėse kaip senis! Šis nuostabus ir labai kilnus žmogus gimė Anglijoje 1813 metais. Jo tėvas turėjo mažą pigių knygų krautuvėlę. Tad knygų skaitymas buvo mėgiamiausias Livingstono užsiėmimas ir pasismaginimas. Skaitydamas jis sužinojo, kaip varginga būklė yra nelaimingų Afrikos sūnų ir pasiryžo keliauti ten. Kad jo pagalba būtų našesnė, jis tapo gydytoju. Be to, jis pasiryžo skelbti vergų tarpe Kristaus mokslą.

Dvidešimt septynerius metus amžiaus turėdamas, sėdo Livingstonas į laivą ir atsidūrė prie Gerosios Vilties iškišulio. Iš čia pradėjo Livingstonas savo kelionę. Jau iš pat pradžios jis sunkiai sirgo piktojo drugio liga. Skurdžiojo negro palapinėje, be tinkamos globos ir slaugymo, toli nuo artimųjų, sirgo Livingstonas ta taip pavojinga Afrikoje liga. Kitą kartą jis vos nepateko liūto nasruosna. Jau jis buvo liūto pargriautas, jau jo ranka buvo sutriuškinta, ir tik taiklus šūvis išgelbėjo jį nuo ankstyvos mirties.

Daug kartų tykojo jį pavojus iš negrų pusės. Mat, šie nelabai tikėjo jo žodžiams ir galvojo esant Livingstoną vergų pirkliu. Bet visos kliūtys buvo laimingai nugalėtos. Livingstonas keliavo vis toliau ir toliau, rasdavo naujus ežerus, upes, kalnus ir dykumas. Jis keliavo neskubėdamas, nuo vieno negrų kaimo prie kito, ir stengėsi jiems padėti. Jis ne tik aiškino negrams Kristaus mokslą, bet ir gydė ligas. Visa, ką jis patyrė ar

Livingstonas liūto naguose.

pamatė, stengėsi kuo tiksliausiai aprašyti. Jis aprašinėjo sutiktus gyvulius, matytus miške medžius, rinko žoles, gėles ir drugius.

Metai bėgo. Bekeliaudamas jis priėjo didžiulę Zambezės upę; aprašęs ją ir ant jos esantį milžinišką kriokli, leidosi Livingstonas plaukti Zambezės upe ir laimingai pasiekė rytinį Afrikos krantą ir Indijos vandenyną. Tai buvo labai didelis žygis. Per ketverius metus jis padarė 15 tūkstančių kilometrų kelią. Po to jis grįžo Anglijon ir parašė savo knygą. Joje jis aprašė visa, ką buvo matęs ir patyręs. Livingstono knyga turėjo didelį pasisekimą. Per labai trumpą, palyginti, laiką buvo išpirkta jos 12 tūkstančių. Tad ir pelnas buvo nemažas. Dalį pajamų jis paliko šeimai, su kitais išvyko Afrikon į naują kelionę.

Dabar Livingstoną lydėjo vienas tarnas negras ir kiti nešikai su maistu ir kitais reikalingiausiais daiktais. Jis pradėjo kelionę nuo Indijos vandenyno, ir dingo ilgiems metams. Europos mokslininkai ėmė nerimti ir pradėjo reikalauti, kad būtų surengta išvyka Livingstonui ieškoti.

Vienas didžiulis Amerikos laikraštis tokią išvyką ir surengė. Jos priešakyje atsistojo kitas garsus Afrikos tyrinėtojas Stenli. Šiam pavyko surasti Livingstoną. Jis sirgo. Veltui Stenli kalbino Livingstoną grįžti į tėvynę. Livingstonas norėjo dar pakeliauti, naujus kraštus pažinti, žmonijai ir mokslui patarnauti. Pačiame Juodojo Žemyno viduryje atsisveikino du didžiausi Afrikos tyrinėtojai. Stenli išvyko atgal į Europą, Livingstonas—į Afrikos džiungles. Tai buvo paskutinė Livingstono kelionė. Jis vėl susirgo. Vaistų ir maisto stigo. Ištikimi Livingstono tarnai atnešė jį į vieną negrų kaimą. Jame jis pats vienas, vien negrų apsuptas, užmerkė amžinai akis.

Ištikimi Livingstono tarnai negrai Turi ir Isuma nutarė, kad jų geraširdis, kilnusis ponas ir draugas negali būti palaidotas Afrikos džiunglėse. Tad, kaip galėdami ir mokėdami, išbalzamavo Livingstono kūną ir nutarė nunešti prie vandenyno krantų ir atiduoti baltiesiems. Devynius mėnesius jie nešė Livingstono kūną prie vandenyno. Ne kartą teko jiems net kautis su kitais negrais. Nežiūrint

Livingstonas plaukia tarp krokodilų.

gausių ir įvairių pavojų, jie atnešė Livingstono kūną prie vandenyno ir atidavė baltiesiems. Laivas atvežė didįjį keliauninką į tėvynę. Ant Livingstono kapo yra toks užrašas:

„Per vandenis ir sausumas ištikimų rankų perneštas ilsisi čia Dovydas Livingstonas, misionierius, keliauninkas ir žmonijos draugas. Per trisdešimt metų nenuilstamai jis stengėsi skelbti Evangeliją laukinių Afrikos tautų tarpe, ištirti neatspėtas paslaptis ir panaikinti vergų prekybą, kuri taip tuština Vidurinę Afriką".

Oželi, oželi...

(Dainelė)

Oželi, oželi,
Vai kur tu buvai?
— Kopūstų daržely,
Paskyku, pastryku
Per aukštą tvorelę, —
Tai aš ten buvau!

Oželi, oželi,
Vai ką ten darei?
— Atbėgo žąselės,
Nulaužė, sugraužė
Kopūstų lapelį, —
Tai aš išvijau!

— Oželi, oželi,
Nelįsk į daržėlį:
Paimsiu virvelę,
A ciba, a ciba,
Išpersiu kailelį
Už kopūstėlius.

K. Tėma.

Ir mes kasame bulves.

ŽAIDIMAI

Gaidžių peštynės

Žaidžia tik berniukai. Du žaidėjai pritūpia prieš viens kitą. Kiekvienas užsikiša sau lazdelę už pakinklių, rankas prakiša pro lazdelės apačią ir, apkabinę suglaustus kelius, suneria pirštus. Kol vaikas rankų nepraleidžia, jis negali atsistoti.

Dabar žaidėjai pradeda šokinėti ir viens prie kito artintis. Besiartindami stengiasi šonu suduoti kits kitą, kol vienas jų pargriūva. Pargriuvęs laikomas nugalėtu ir pralaimėjusiu. Jei vienas jų įsikabina katro rankas, tas taip pat pralaimi.

Žaidimas yra labai gyvas ir juokingas. Berniukai jį mėgsta.

TRUPINĖLIAI

Ar buvo visuotinis tvanas

Šv. Rašte yra aprašytas visuotinis tvanas, kurio metu žuvo visi gyvuliai ir žmonės, išskyrus pasislėpusius Nojaus laive. Daug žmonių nenori tikėti, kad toks tvanas galėjęs būti.

Mokslininkai šiuo metu, betyrinėdami Mesopotamijoje (iš ten atėjo Palestinon žydų tautos patriarkas Abraomas) Už miesto griuvėsių rado plytelių, surašytų senuoju raštu ir chaldejų kalba. Mokslininkai moka tą raštą išskaityti ir iš rastų plytelių sužinojo, kad prieš 5600 metų visas kraštas buvo užlietas vandeniu, kad tai buvo lietaus vanduo ir kad lietus lijęs per 40 dienų ir naktų. Taigi tose plytelėse tvanas taip pat aprašytas, kaip jis aprašytas ir Šv. Rašte. Plytelės buvo rašytos prieš 3700 metų prieš Kristaus gimimą, vadinas, netrukus po visuotiniojo tvano.

Vaikų šypsenos

Gerai atsakė

Mokytojas: — Ant stalo tupi keturios musės. Jei aš vieną užmušiu, tai kiek jų dar liks?

Mokinys: — Viena, pone mokytojau.

Mokytojas: — Kad tu nemoki suskaityti...

Mokinys: — Moku, liks tik užmuštoji.

Netrukdys

Jonukas: — Tėte, nupirk man trimitą.

Tėvelis: — O ne, mano vaikeli! Tu per ištisą dieną trimituosi ir trukdysi man dirbti.

Jonukas: — Aš pasižadu, tėte, trimituoti tada, kai tu miegosi.

LAIŠKŲ DĖŽUTĖ.

J. St—nui. Sąsiuvinį gavome, ačiu. Kas tiks — įdėsime.

Alb. M—čius. Nieko neįdėsime: mūsų skaitytojams per sunki lyrika. Prašome lengvesnio turinio eilučių ar apysakėlių. Už atsiųstąsias dėkojame.

Leidėjas atsakomasis redaktorius **Liudvikas Cicėnas.** Vilnius „RUCH" spaustuvė